# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

ie unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 159. *Marțĭ, Mercurĭ 22 Iulie (3 Augustŭ).* 1887.


## Brașovŭ, 21 Iulie 1887.

E toiulŭ vacanțelorŭ parlamentare, pe când pressa, ne mai fiindŭ îmbulzită de lungĭ rapórte despre activitatea corpurilorŭ representative, are răgazŭ de a esamina și critica stările dinăuntru mai cu deamĕruntulŭ, arătândŭ ce e de făcutŭ și de îndreptatŭ în administrația, în justiția, în scólă ș. a. pentru ca sĕ se înlăture celŭ puținŭ relele și neajunsurile cele mai marĭ.

Așa lucră ḍiariștii din alte țĕrĭ civilisate, unde sĕ ține sémă cu tótă seriositatea de binele și înflorirea poporațiunei, dela care depinde și progresulŭ statelorŭ.

Când cetesce omulŭ în „Pești Naplo“, că „Budapesta e Parisulŭ Orientului și Constantinopolulŭ Occidentului,“ i-ar veni sĕ crédă, că totŭ așa facŭ și ḍiarele unguresci, baremĭ cele ce se laudă a fi independente: că combatŭ reaua administrația a cutărui solgăbirĕu orĭ fișpanŭ; că uiciuescŭ înceta, scumpa și parțiala justiția din părțile locuite de naționalitățĭ; că lovescŭ aspru în spiritulŭ de intoleranță, de persecuțiune și de împilare alŭ guvernului, alŭ organelorŭ lui și chiar alŭ unei părțĭ a societății maghiare, numite kulturegyletiste; că denunță abusurile de oficiu ale diferițilorŭ funcționarĭ; că strigă în gura mare sĕ mai slăbéscă guvernulŭ șurupulŭ dărilorŭ, ér esecutorii de dare sĕ mai rărescă secvestrele și licitările; că în fine infiereză cum se cuvine amesteculŭ organelorŭ administrative în afacerile școlare și bisericescĭ, precum și nenorocita și imorala pornire de desnaționalisare a scólelorŭ nemaghiare, și alte multe și nenumĕrate schingiuirĭ, ce au sĕ le 'ndure Nemaghiarii, mai alesŭ, după ce ei suntŭ toporulŭ de óse alŭ celorŭ dela putere.

Nicĭ pomenire de tóte acestea. Strigă, nu-i vorbă, foile oposiționale contra celorŭ guvernamentale, pentru că alŭ acestora e saculŭ cu grăunțele, ér cele guvernamentale strigă în contra celorŭ oposiționale, pentru că acestea vréu sĕ li-lŭ ia dela gură; mai strigă, nu'i vorbă, foile oposiționale contra vre-unui slușbașŭ unguerescŭ, pentru că e guvernamentalŭ și nu oposiționalŭ, și érăși mai strigă foile oposiționale unguresci contra guvernului și organelorŭ lui, când în vre-unŭ colțŭ alŭ țĕrii se face administrațiune orĭ justiția în paguba rassei dela putere; ferita Dumneḍeu însĕ ca sĕ 'șĭ ridice vre-una glasulŭ când păgubașulŭ e vre-una din naționalitățĭ orĭ parte din acestea.

Astfelŭ dela închiderea dietei unguresci încóce, dér mai alesŭ după sfêrșitulŭ alegerilorŭ, ori-cine a avutŭ răbdarea sĕ urmărescă cu atențiune cele ce se scriu în pressa ungurescă, și cu deosebire în cea scrisă în limba ungurescă, a pututŭ observa, că tóte fără deosebire tractéză, aprópe ḍi de ḍi, aceeași temă sub diferite titlurĭ ca: spiritŭ maghiarŭ, limbă maghiară, cultură maghiară, națiune unitară maghiară, maghiarisare, remaghiarisare etc. etc.

Și astfelŭ pe când foile unguresci dau mereu ḍorŭ înainte cu „cultura maghiară“, lucrurile mergŭ precum au pornitŭ înainte, așa că într'unŭ accesŭ de mânia fóia ungurescă „Budapesti Hirlap“ a numitŭ starea lucrurilorŭ de aci: *devastare tătărescă.*

Trebue sĕ-i facemŭ numitei foi complimentulŭ, că a nimeritŭ cuiu'n capŭ caracterisândŭ situațiunea din Ardélŭ, Bănatŭ și Țéra ungurescă cum mai corectŭ, mai adevĕratŭ și mai scurtŭ nicĭ că se póte, deși n'a făcutŭ, de sigurŭ, acéstă caracterisare, pentru ca noi sĕ ne folosimŭ de ea.

Devastare e ceea ce se petrece mai alesŭ în Ardélŭ de douĕḍecĭ de anĭ încóce, devastare pe terenulŭ materialŭ, moralŭ și culturalŭ.

Dér nu prin asemenĭ devastărĭ a ajunsŭ Parisulŭ la importanța ce o are pentru civilisațiune; nu prin devastărĭ, ci prin creațiunĭ ingeniόse, liberale și folositóre întregei omenirĭ.

A devasta e lucru ușorŭ, pentru acésta nu e lipsă decâtŭ de Tătarĭ; a clădi însĕ, a cultiva și a ferici popórele este o misiune nobilă și mare, care nicĭdecum nu se potrivesce cu firea tătărescă.

## Italia și Papa.

Se vorbea multŭ în timpulŭ din urmă despre o apropiată împăcare a Italiei cu Papa. Se credea că acesta din urmă e hotăritŭ a renunța la puterea lumescă, pe care nicĭ nu o mai are de altmintrelea, și se va mărgini numai la puterea bisericescă.

Lucrulŭ însĕ s'a lămuritŭ. Nicĭ vorbă nu póte fi de împăcare. Papa stăruesce a-șĭ recâștiga puterea sa lumescă de mai nainte, căcĭ étă ce reese din o circulară a cardinalului Rampolla, secretarulŭ de statŭ alŭ Papei, adresată către nunții:

»In 23 Maiu a rostitŭ Papa o alocuțiune în consistoriu, în care 'șĭ-a esprimatŭ dorința d'a se pune capĕtŭ stărei de nesuferitŭ printr'o împăcare a Italiei cu Papismulŭ, dér în acelașĭ timpŭ a supusŭ unei critice aspre pe guvernŭ și pe toțĭ aceia carĭ nu voiescŭ o împăcare cu Papismulŭ în condițiunile din trecutŭ, când Papa avea teritoriu și armată ca orĭ-ce suveranŭ. Papismulŭ se declară chiar contra Italiei ca statŭ naționalŭ căcĭ se ḍice în cerculară: »Dușmanĭ ai păcii suntŭ aceia, carĭ negândŭ istoria și tradițiunea socotescŭ că potŭ înființa pe ruinele Papismului unŭ edificiu naționalŭ... care mai curêndŭ orĭ mai târḍiu trebue sĕ cadă.

»In parlamentulŭ italianŭ miniștri au asiguratŭ, că Italia nu simte nicĭ o trebuință d'a se împăca cu Papismulŭ, sacrificândŭ drepturile națiunei și permițĕndŭ intervențiune străină. Dér nicĭ sĕ nu crédă cineva, că Papa va renunța vreodată la puterea sa lumescă... Fără acéstă putere nu'șĭ póte dovedi Papa suveranitatea sa lumescă, nu póte fi scaunulŭ apostolicŭ independentŭ, nu'șĭ póte lăți învĕțăturile sale, nu'șĭ póte esercita deplinŭ oficiulŭ sĕu de păstorŭ. Drepturile Papei nu se potŭ ataca, cu atâtŭ mai puținŭ se potŭ nimicì prin obicĭnuitulŭ argumentŭ: *dreptŭ naționalŭ. Căcĭ acestŭ așa numitŭ dreptŭ alŭ naționalitățilorŭ nu numai e cu totulŭ necunoscutŭ* dreptului positivŭ, care reguléză raporturile reciproce ale națiunilorŭ, ci décă s'ar aplica la statele esistente, ar deveni o causă de încurcăturĭ generale“...

In fața acestei note, din care se vede că *Papismulŭ e dușmanŭ declaratŭ* al *unității naționale*, guvernulŭ italianŭ cu cercurile liberale italiane au declaratŭ ca terminată cestiunea împăcării. Guvernulŭ și parlamentulŭ italianŭ continuă cu mĕsurile și cu legile contra Papismului pe care însușĭ regele le aprobă în modŭ demonstrativŭ. Cea mai nouă lege e cea care ordonă desființarea decimei bisericei. La rugarea Patriarhului din Veneția adresată, în numele episcopuluì provinciei venețiane, către regele, de a nu sancționa amintita lege, regele Humbert a rĕspunsŭ la rugarea cardinalului printr'o telegramă în care ḍice că: elŭ, regele, sancționândŭ legea șĭ-a făcutŭ datoria.

Interesantă e o scrisóre a Papei, ce a adresat'o în ḍilele aceste către secretarulŭ sĕu de statŭ cardinalulŭ Rampolla. Pentru însemnătatea ei politică vom publica și noi unŭ resumatŭ dintrînsa.

## Din afară.

Scirea despre mórtea ministrului-președinte italianŭ Depretis a făcutŭ o adêncă impresiune în Viena și în Berlinŭ, deórece acestŭ bărbatŭ de statŭ a fostŭ unŭ amicŭ declaratŭ alŭ alianței cu Germania și Austria. Este în genere cunoscutŭ, că mai alesŭ Depretis a fostŭ acela, care a stăruitŭ ca Italia sĕ se alăture la alianța austro-germană și că a susținutŭ acéstă politică cu tenacitate reușindŭ a rĕmâné în fruntea cabinetului cu tóte că a percursŭ nu mai puținŭ ca optŭ crise ministeriale. In cele din urmă l'a câștigatŭ și pe Crispi, care numai amicŭ alŭ Germanilorŭ și Austriacilorŭ nu este, pentru politica sa esterióră.

In întru Depretis a căutatŭ mereu sĕ împace partidele și sĕ se susțină astfelŭ la putere prin transacțiunĭ. Era unŭ bărbatŭ înțeleptŭ și dibaciu și astfelŭ șĭ-a și câștigatŭ popularitate în Italia. Depretis este înlocuitŭ deocamdată de colegulŭ sĕu din ministeriu Csispi, care a luatŭ interimalŭ și conducerea ministeriului de esterne. Se nasce acum întrebarea décă Csispi va vré sĕ urmeze tocmai aceeașĭ politică ca antecesorulŭ sĕu, orĭ că se va abate mai multŭ séu mai puținŭ dela linia trasă de Depretis? Acésta este ce intereséză mai multŭ cabinetele dela Viena și Berlinŭ.

## SCIRILE ḌILEI.

Din *Deva* se telegrafiază ḍiarului »Kolozsvar“ cu data 1 Augustŭ: „Pregătirile pentru primirea Maiestății Sale se facŭ cu mare grabă. Oficiile tóte ce ocupau *Magna Curia* s'au mutatŭ și aḍí se începŭ lucrările pentru străformarea acestei clădirĭ. Maestrulŭ de cvartire Branko a sositŭ aḍĭ aicĭ spre a inspecționa mersulŭ lucrărilorŭ. Din fondulŭ adunatŭ pentru podulŭ de peste Mureșŭ s'au datŭ 6000 florinĭ vice-spanului cu scopŭ de a se face cu acéstă sumă inovările de lipsă, din care sumă în rêndulŭ întâiu se vorŭ întrebuința 1000 florinĭ pentru îmbunătățirea stradelorŭ în Deva“.

—x—

Din incidentulŭ *unirei poștelorŭ cu telegrafele* au ostŭ pensionațĭ temporarŭ de către ministrulŭ de comunicațiune r. ung. următorii funcționarĭ de poștă și de telegrafŭ din Ardealŭ. Gustav Kirk, secretarŭ de direcțiune în Sibiiu; Anton Wieder inspectorŭ de poste; Franciscŭ Kovato concipientŭ; Iosifŭ Zaon, administratorŭ de poștă în Ujfalu; Iosifŭ Vedfy, consiliarŭ de secțiune la direcțiunea poștelorŭ și Iosifŭ Schmid administratorulŭ poștei în Brașovŭ. Au mai fostŭ pensiunațĭ încă următorii oficialĭ: Franc. Winter, Iohan Kocvuba, Mihail Arzt, Ioan Trifu și Ignatz Lasch. — Intre cei lovițĭ de verdictulŭ ministerialŭ se află, cum am arătatŭ, și magistrulŭ poștei din Brașovŭ d. *Iosifŭ Schmid*, pe care ilŭ vedemŭ cu viuă părere de rĕu depărtându-se dela acestŭ postŭ, unde în cursŭ de mai bine de șése anĭ a sciutŭ sĕ-șĭ câștige prin hărnicia sa și prin purtarea sa amicabilă și prevenitóre stima și simpatiile publicului brașovénŭ fără deosebire de naționalitate.

—x—

*Pentru instruirea cu succesŭ în limba ungurescă* comisiunea administrativă a comitatului *Solnocŭ-Dobêca* a datŭ remunerația escrisă de ministrulŭ Trefort, și anume 100 fl. invĕțătorului gr. or. *Iónŭ Hodoreanŭ din Gherla*, ér 50 fl. învĕțătorului gr. or. *Grigore Gavrișŭ din Negrilescĭ.* — Dér óre Românii, carĭ dau acelorŭ învĕțătorĭ pânea de tóte ḍilele suntŭ ei mulțămițĭ că li se maghiariséză copii de cei doi învĕțătorĭ românĭ? Le atragemŭ atențiunea asupra acestorŭ noi campionĭ ai maghiarisărei și încă cu banĭ românescĭ, căcĭ din birurile grele ale Românilorŭ li s'au datŭ acei florinĭ.

—x—

Din băcănia lui Franz Oberrecht din Pesta *s'a furatŭ* Venerĭ în 29 Iulie n. *pușculița (cutia) plină cu creițarĭ de ai Kulturegyletului ardeleanŭ.*—Ei, n'au norocŭ Kulturegyletiștii și pace.

—x—

Intrunindu-se postele cu telegrafele, *ministrulŭ unguerescŭ de lucrărĭ publice* a găsitŭ cu cale *sĕ pensioneze* fără vreme pe oficialulŭ postalŭ Iónŭ *Trifŭ*, pe oficialii telegraficĭ Iónŭ *Jarcu*, Pavelŭ *Crașoveanŭ* și Toma *Belu*, toțĭ patru românĭ, încă în putere și destoinicĭ de lucru.

—x—

La *têrgulŭ anualŭ* de vite ținutŭ în *Cohalmŭ* la 25 și 26 Iulie n. s'au adusŭ 10,000 capete, dintre care s'au vêndutŭ 3534 vite cornute și 648 cai, cu totulŭ 4192 capete. Prețulŭ pentru o păreche de boi crescuțĭ a fostŭ 140—254 fl. Unŭ bivolŭ a costatŭ 45—50 fl., o vacă 40—45 fl, cai mai bunĭ s'au vêndutŭ cu 80—90 fl. unulŭ. Têrgulŭ de mărfurĭ a fostŭ de mijlocŭ.

—x—

Cu începutulŭ anului scolarŭ 1887/8 *suntŭ de a se conferi din fondurile archidiecesane sibiene următórele*

*stipendii:* 1) Unŭ stipendiu de 100 fl. şi unulŭ de 60 fl. din „fundaţiunea Franciscŭ-Iosefină“ pentru studenţĭ de orĭ-ce categoriă. 2) Unŭ stipendiu de 100 fl. şi două câte de 60 fl. din „fundaţiunea Cologea“ pentru studenţii de orĭ-ce categoriă. 3) Unŭ stipendiu de 50 fl. din „fundaţiunea Peiovicĭ“ pentru unŭ studentŭ la şcólele medii. Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ-şĭ aştérnă suplicele la consistoriulŭ archidiecesanŭ din Sibiiu *pănă la 10 (22) Augustŭ a. c.* acludêndŭ documentele următóre: a) atestatŭ dela oficiulŭ parochialŭ din comuna, la care aparţinŭ, despre aceea, că suntŭ românĭ greco-orientalĭ; b) testimoniu scolasticŭ despre progresulŭ făcutŭ în studii în anulŭ din urmă, respective testimoniu de maturitate: c) atestatŭ medicalŭ, că suntŭ trupesce sănĕtoşĭ; d) atestatŭ dela primăria comunală despre posiţiunea socială a părinţilorŭ sĕi şi despre starea lorŭ materială; e) eventualŭ alte atestate recomandătóre. Suplicanţii au a numi în suplicele lorŭ institutulŭ de învĕţămêntŭ, la care voiescŭ a-şĭ face studiele.

—x—

După cum spune „Românulŭ“, *s'a estradatŭ pe la Predealŭ* unŭ anume *C. Ionescu*, de origine din Mehadia, fostŭ copistŭ la prefectura din Tĕrgovişte, în România, inculpatŭ într'unŭ faptŭ de delapidare de banĭ publicĭ.

—x—

*Tinerii academicĭ românĭ din Braşovŭ* vorŭ arangia la 1 (13) Augustŭ o *petrecere cu danţŭ* în sala hotelului Nr. 1. Preţulŭ întrărei: de persónă 1 fl, de familiă de 3 membri 2 fl.; pentru galeriă acelaşŭ preţŭ. Venitulŭ este destinatŭ în folosulŭ studenţilorŭ sĕracĭ braşovenĭ. Petrecerea se va începe la $8^1/_2$ óre séra. Toaletă simplă şi costumulŭ naţionalŭ este de doritŭ. — Bilete de întrare se eliberéză numai pe basa biletului de invitare şi se află la librăria N. Ciurcu, la magasinulŭ M. & L. Laszlo şi séra la cassă.

—x—

Directorulŭ de teatru unguresoŭ Alexandru *Polgar* după 14 ḑile de jocŭ în Nagy-Surany, fiindŭ totdéuna plinŭ teatrulŭ de publicŭ, la 19 Iulie n. *dispărŭ fără veste* cu banĭ cu totŭ, lăsândŭ în baltă şi trupa şi pe creditorĭ.

—x—

Comuna bisericéscă ev. din *Hluboka* puse de se aşeḑă pe biserica ev. nou ziditâ unŭ *vulturŭ cu două capete* (vulturulŭ austriacŭ). Fisolgăbirĕulŭ cercului Szenicz ordonă sĕ se dea josŭ acelŭ insemnŭ de pe turnŭ. Comuna bisericéscă făcŭ recursŭ la viceşpanulŭ din Neutra, care — pecum raportézä »B. H.“ — aprobă hotărîrea fisolgăbirĕului şi respinse recursulŭ.

—x—

Pentru a se pune capĕtŭ *abusurilorŭ* ce se făceau cu *paşapórtele de cai*, ministrulŭ unguresoŭ de finanţe a adresatŭ tuturorŭ jurisdicţiunilorŭ o ordinaţiune-cerculară, ca în viitorŭ blanchetele necesare pentru aceste paşapórte sĕ se dea numai prin mijlocirea jurisdicţiunilorŭ.

—x—

In pădurea dela *Papolţŭ* urşii au mâncatŭ cincĭ vacĭ. In ḑiua următóre făcêndu-se vênătóre, au fostŭ împuşcaţĭ patru urşĭ, între carĭ o ursóică şi unŭ puiu de ursŭ.

## Unŭ Ungurŭ despre Ungaria.

De curêndŭ a apărutŭ sub titlulŭ „Societate de acţii pentru promovarea comunicaţiunei streinilorŭ în Budapeşta“ o scriere volantă, care s'a depusŭ spre vêndare în tóte traficele şi localurile de debitŭ. Tendinţa ce o urmărea scrierea a atrasŭ asupră-i atenţiunea procuraturei supreme.

Autorulŭ acestei broşurĭ, Kornel Liptai, provócă prin ea pe toţĭ cavalerii de industriă, croitorii de buzunare (pungaşii), falsii jucătorĭ, înşelătorii şi alţĭ criminalĭ sĕ visiteze *Ungaria, care formézä adevĕratulŭ Eldorado* (raiu) *alŭ criminalilorŭ.*

Substitutulŭ procurorului supremŭ Eduard Szeiffert a avisatŭ procuratura sĕ introducă procedura judiciară de pressă pentru confiscarea numitei scrierĭ

## Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.*)

Cursurile cele multe mĕ plictisiseră, dér mai multŭ decâtŭ ele, alergarea pe o căldură caniculară la 3 institute diferite, fie-care la o depărtare de celelalte de aprópe unŭ chilometru, precum şi sgomotulŭ celŭ diavolescŭ alŭ carĕlorŭ de povară şi alŭ trăsurilorŭ de pe stradele Berlinului, care te asurḑesce, şi-ţĭ face orĭ ce conversaţiă imposibilă, tóte aceste mĕ făcéu sĕ aşteptŭ cu nerăbdare ḑiua, în care era decisŭ sĕ eşimŭ la aerŭ curatŭ, sĕ călĕtorimŭ în provincia Sacsonia (prusiană), unde aveamŭ sĕ visitămŭ câteva proprietăţĭ marĭ, ba chiar se vorbia şi de o escursiune pe munţĭ. Munţii! ce cuvêntŭ frumosŭ, câte suvenirurĭ, câte visurĭ plăcute din copilăriă nu-ţĭ deştepta elŭ pe fie-care momentŭ, câte privelişcĭ şi panorame măreţe din dulcile ţĕrĭ române din dragii Carpaţĭ nu-ţĭ rechiamă elŭ în memoriă pe fie-care minutŭ!!! Atâtea vederĭ încântătóre, atâtea amintirĭ plăcute, cu carĭ te desmerdai altădată, ele tóte te făcéu acum sĕ uiţĭ că te afli în Berlinŭ, într'unŭ oraşŭ, care adăpostesce şi nutresce în elŭ o poporaţiune de aprópe unŭ milionŭ şi jumĕtate, cu tóte miasmele şi miseriile lui, în Marca Brandenburgului, o ţéră ce nu cunósce altă formaţiune geologică, altă specie a pămêntului arabilŭ şi nearabilŭ decâtŭ nisipulŭ, nisipulŭ sburătorŭ şi éră-şĭ nisipulŭ. Orĭ şi câtŭ ai fi voitŭ, ca timpulŭ sĕ trécă mai iute, orĭ câtŭ de multŭ îţĭ dedeai silinţa, ca sĕ terminĭ tóte lucrările, carĭ nu suferéu amânare, şi sĕ-ţĭ procurĭ tóte cele de lipsă pentru călĕtoriă, numai şi numai pentru ca sĕ poţĭ eşi mai iute la largŭ, la aerulŭ liberŭ, totuşĭ timpulŭ páre că e nemişcatŭ şi nepăsătorŭ faţă de necesităţile şi aspiraţiunile ómenilorŭ, ba chiar se părea că tocmai înadinsŭ trece mai încetŭ şi întârḑie mai multŭ.

Cu mare greutate se milostivĭ în urmă de a da ascultare şi dorinţelorŭ omenescĭ, şi sosì şi Miercurĭ dinaintea Rosaliilorŭ. Punctŭ 3 óre după prânḑŭ era terminulŭ fixatŭ ca sĕ ne întâlnimŭ cu toţii în gara numită a Potsdam-ului, după unŭ oraşŭ din apropiere, pe lângă care trecea linia ferată, ca de acolo sĕ plecămŭ cu trenulŭ de persóne dela orele 3 p. m. spre provincia Sacsonia, sĕ visitămŭ acolo câteva proprietăţĭ modele, din cea mai mănósă şi mai bine cultivată provinciă a imperiului germanŭ, şi d'acolo în fine sĕ facemŭ o escursiune geologică, sĕ studiămŭ felulŭ, forma şi aşeḑarea straturilorŭ de pămêntŭ la piciorulŭ nordicŭ alŭ muntelui Harz. Conformŭ programei de călĕtoriă, prima nópte era sĕ o petrecemŭ la unŭ hotelŭ din cetatea Magdeburg, odinióră prada ordelorŭ lui Tilly în rĕsboiulŭ de 30 anĭ, ca o mică amintire istorică de liceu.

Precum s'a hotărîtŭ aşa s'a şi întêmplatŭ. Miercurĭ la 3 óre ne aflarămŭ cu toţii în gara numită a Potsdam-ului din mărêţa stradă Königgrätziană, în jurulŭ neobositului nostru profesorŭ de economiă rurală şi agrologiă, care nu întârḑià d'a ne face cunoscuţĭ unii cu alţii, deórece fiindŭ dela 3—4 institute diferite, n'avuserămŭ încă ocasiunea d'a ne cunósce. Deşi numĕrulŭ celorŭ presenţĭ nu era prea mare ci în totalŭ numai vr'o 17 persóne, totuşĭ elŭ era interesantŭ prin diferinţa de naţionalităţĭ şi ţĕrĭ ce representau, căcĭ afară de Nemţĭ erau representate încă 5 naţiunĭ diferite: unŭ Boemŭ dela Praga, unŭ Polonŭ din Varşovia, care d'abia îndruga câteva cuvinte în limba germană, unŭ Francesŭ venitŭ la Berlinŭ ca sĕ studieze fabrisaţiunea zacharului şi care nu scia nicĭ o bóbă nemţesce, unŭ Livonŭ şi unŭ Românŭ. Pentru mine acéstă călĕtoriă era de unŭ interesŭ deosebitŭ, căcĭ era prima mea călĕtoriă prin Germania, era decĭ menită, sĕ-mĭ ofere ocasiunea d'a vedé şi studia de aprópe economia rurală a Germanilorŭ, apoi societatea de drumŭ, din causa diferinţei de limbă, datine şi cunoscinţe ale membrilorŭ ei, promitea încă sĕ devină interesantă.

Decĭ abia eşisemŭ din staţiunile obicĭnuite ale oraşului şi care le vĕḑusemŭ de atâtea orĭ cu calea ferată de oraşŭ — Stadtban — şi mĕ aşteptam sĕ vĕdŭ câmpiile cu grânele, carĭ ducŭ pămêntulŭ, cum ḑice unŭ proverbŭ popularŭ, şi liveḑile cele smălţate cu mii de florĭ şi floricele, după cum eram obicĭnuitŭ din copilăriă sĕ le vĕdŭ prin ţĕrile române, fiă prin Muntenia orĭ Moldova, fiă prin Ardealŭ orĭ Banatŭ, dér înzadarŭ, căcĭ îmĭ uitasemŭ, că nu mĕ mai aflu între Românĭ, ci transportatŭ departe, pe malurile riurilorŭ Sprea şi Havela, unde încătrău privescĭ nu veḑĭ altceva decâtŭ apă, şi anume curgĕtóre séu stătătóre împrejmuită cu mlăştinĭ şi rogozŭ, ca apoi inmediatŭ sĕ se schimbe cu movile de nisipŭ, pe carĭ vegetaţiunea — câteva buruienĭ şi unŭ muşchiu scorojitŭ — din causa lipsei complete de umeḑélă este sĕrăcăciósă, ba chiar numai sporadică. Locurile rĕmase pleşuve, pe lângă că ele n'aducŭ nicĭ unŭ folosŭ, mai suntŭ şi unŭ mare periculŭ pentru sĕmĕnăturile şi culturile din apropiere şi depărtare, deórece nisipulŭ acela, mĕruntŭ ca făina cea uşóră de grâu, e luatŭ de vêntŭ şi aruncatŭ peste locurile sĕmĕnate, adesea la distanţe de mai multe mile, în tocmai cum mână pe la noi vêntulŭ zăpada în timpulŭ ernei. Nepotrivirea solului pentru cultura de cereale, a constrînsŭ pe proprietarĭ a-şĭ căuta alte isvóre de venitŭ, de a planta locurile cele umede şi nisipóse cu rĕchită de împletitŭ, ér nisipulŭ celŭ uscatŭ, movilele de nisipŭ cele sterile cu pinĭ, unŭ felŭ de bradŭ, carĭ şi scotŭ din adêncime umeḑéla necesară şi crescŭ binişorŭ pe nisipurile cele sterpe şi sărăcăciose séu celŭ puţinŭ oprescŭ mişcarea nisipului, şi icĭ colo dau în acele lorŭ cele uscate şi materialŭ de aşternutŭ sub vite.

Orĭ încătrău privescĭ, acelaşĭ tablou: o parţea de $^1/_4$-$^1/_2$ h a întindere pădure de pinĭ, o alta lângă ea cu lupinĭ galbine (lupinus luteus) sĕmănate, alta cu serradela (ornithopus sativus) séu spergulă-popŭ, hrana vacii (spergula arvensis), cele din urmă sĕmĕnate ca nutreţŭ verde séu uscatŭ pentru vitele cornute ér lupinile numai pentru oi, apoi o altă părţea séu două, movilă de nisipŭ sterilă, apoi balta orĭ mlaştina. Pe alocurea, unde nu e prea mare şi prea lungă lipsa de umeḑeală s'a făcutŭ

*) Descrierea acésta e făcută deja din 1884, dér nu credemŭ a greşi dându-o publicităţii, sperândŭ de a puté pune pe cetitorii Gazetei-agricultorĭ în curentŭ cu ceea ce se petrece şi în alte ţĕrĭ, şi a-le face cunoscută agricultura Germanilorŭ. — Red.

## FOILETONU.

(17)

### Misterele Veneţiei.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

V.

#### Măscĭ şi obraze.

Ricardo, astfelŭ îmbrăcatŭ, era încântatŭ chiar de sine. Unŭ singurŭ lucru îi lipsea fericirei lui: Fiametta nu-lŭ vĕḑuse gătitŭ astfelŭ, — aşa că Ricardo se bucura de mai nainte de mirarea logodnicei lui când ilŭ va vedé.

Gondolierul Ricardo, inţoţonatŭ după fantasia lui Felice Badoer, semĕna cu boulŭ Apis încununatŭ cu florĭ, când intra solemnŭ în templulŭ lui Osiris.

Sergentul Bartolomeo îşĭ muşcă buzele ca sĕ nu'i riḑă în nasŭ. Ricardo, închipuindu-şĭ că sergentulŭ rîvnea la dênsul, începŭ sĕ se totŭ învîrtéscă pentru ca Bartolomeo sĕ-lŭ pótă vedea bine.

— Complimentele mele sincere, gondoliere Ricardo, frumos te-ai inţoţonatŭ! îi ḑise sergentulŭ.

Gondolierulŭ începŭ sĕ se umfle în pene, strîmbându-se voiosŭ, întorcênd puţin capulŭ, fiindŭ că nu-lŭ lăsa fresa gulerului ca sĕ-lŭ întórcă mai multŭ, şi apoi ḑise cu glasulŭ lui puternicŭ pe care se silì sĕ lŭ mlădie ca sĕ fiă potrivitŭ cu hainele de pe sine.

— Ah, d-ta eştĭ, sergente, nu te băgasem de sémă!

— Negreşitŭ că eu sunt. Ce te mirĭ că mĕ veḑĭ? ḑise Bartolomeo.

— Va sĕ ḑică ai uitatŭ întâlnirea nóstră din urmă? ḑise gondolierulŭ cu vocea naturală.

— Ah, Ricardo, rĕu facĭ că'mĭ aducĭ aminte că ţi-am greşitŭ!

— Cum mĭ-ai greşitŭ?

— Te-am atacatŭ cu arma unui soldatŭ, pe d-ta, care n'aveai ca sĕ te aperĭ decâtŭ unŭ bĕţŭ de ţĕranŭ, şi cu tóte acestea m'ai desarmatŭ şi m'ai avutŭ în mână. Şi mi s'a cuvenitŭ. Primesce dér acum scusele mele, Ricardo!

Bunulŭ gondolier se uita uimitŭ la sergentulŭ, adinéorĭ aşa de ţanţoşĭ şi aspru, ér acum aşa de umilŭ, şi se întreba décă nu cumva visa.

Se sculase însĕ din mijlocul tovarăşilorŭ şi s'apropiase de Bartolomeo, care insă s'apropiase şi elŭ.

— Nu-mĭ rĕspunḑĭ, vere? îi ḑise sergentulŭ. — Nu cumva hainele astea aşa de frumóse te-au amuţitŭ? Imbrăcatŭ precum eştĭ ai sĕ întorcĭ minţile tuturorŭ fetelorŭ frumóse din piaţa Ponte di Rialto; însĕ asta nu'ţĭ dă dreptulŭ sĕ te arăţĭ mândru cu unŭ camaradŭ vechĭ.

Discursulŭ acesta îmbucurase pe bunulŭ Ricardo. Cu tóte acestea vorba din urmă ilŭ lovise cam rĕu.

— Camaraḑĭ n'amŭ fostŭ nicĭ-odată multŭ! respunse elŭ.

— Putemŭ însĕ sĕ fimŭ d'aci încolo! rĕspunse îndată Bartolomeo, — şi eu m'aşĭ făli sĕ am prietinŭ unŭ băiatŭ aşa de bunŭ, aşa de frumosu, aşa de curagiosŭ, aşa de galantŭ îmbrăcatŭ cum eştĭ, încâtŭ semenĭ cu unŭ domnŭ mare, care se duce sĕ se întâlnéscă cu dulcinea lui.

Lauda era totŭ aşa de grea ca şi persóna gondolierului şi complimentulŭ ar fi putută sĕ fie mai bine compusŭ însĕ cu câtŭ era mai ardeiată mâncarea, cu atâtŭ mai multŭ avea sorţĭ sĕ placă cerului gurei lui Ricardo.

Trebue sĕ mărturisimŭ, că prietinulŭ nostru Ricardo era vanitosŭ, ca orĭce Italianŭ; ceva mai multŭ, mărimea unde se credea elŭ suitŭ îşĭ produsese efectulŭ ei obişnuitŭ, ilŭ orbise şi-i simţise judecata'i, de obiceiu aşa de sĕnĕtósă.

Gondolierulŭ începea dér sĕ muşte din plăcinta cu miere pe care i-o întindea o mână vicléná.

— Şi décă vĕrulŭ meu vrea, vomŭ întări prieteşugulŭ dintre noi cu o sticlă de vinŭ de Montefiascone, pe care sĕ ne ducemŭ s'o bemŭ la cârciumă la »Luna«.

— Două sticle sĕ bemŭ! ḑise Ricardo, căruia i lăsa gura apă după Montefiascone.

Am spusŭ ce virtuţĭ avea gondolierulŭ Ricardo, însĕ nicĭodată nu se putea înpotrivi când era vorba d'unŭ Montefiascone.

Se duseră la »Luna« unde deşertară nu două sticle, ci multe şi efectulŭ preţiósei bĕuturĭ fù că se induioşà aşa de multŭ încâtŭ mai multŭ se plângea când asculta tânguirile noului sĕu prietinŭ, sergentulŭ.

Bartolomeo îi spunea ce felŭ muma Fiamettei Giovana, ruda lui, adecă Illyriană ca şi elŭ, îi făgăduise într'o vreme că nicĭodată n'are sĕ-şĭ dea fata după altulŭ, ci numai lui, Bartolomeo. Mai târḑiu Fiametta nu voise sĕ scie de alegerea mamei sale şi dinpotrivă voise mai bine sĕ ia de bărbatŭ p'unŭ gondolierŭ decâtŭ p'unŭ militarŭ. Bartolomeo pricepea asta şi Fiametta era în dreptulŭ ei; şi în sfêrşitŭ numai ea era pricina că se certaseră ei; carĭ erau doi bărbaţĭ făcuţĭ ca sĕ se iubéscă.

— O sĕ câştigămŭ vremea perdută, Bartolomeo, o sĕ ne iubimŭ şi sĕ golimŭ multe sticle de vinŭ de Montefiascone. In sănătatea ta, Bartolomeo!

— In sănătatea ta, Ricardo!

După ce beŭ, gondolierulŭ îşĭ plesnì limba de cerulŭ gurii şi căută sĕ-şĭ adune ideile pe carĭ aburii beţiei cam începuse sĕ i le încurce. Ca sĕ probeze că este

încercare și cu cultura stejarului, și nu fără resultată. Totuși după spusele silvicultorilorŭ și lemnarilorŭ structura stejarului din nisipŭ, e cu totulŭ diferită și tare interióră de a stejarului din lutŭ.

De sine se înțelege, că într'unŭ astfelŭ de ținutŭ și la o atare vegetațiune sărăcăciósă călĕtoria nu putea sĕ fiă din cele mai plăcute. În curêndŭ însĕ ajunserămŭ la orașulŭ Potsdam, unŭ orașŭ fórte frumosŭ și bogatŭ, cu reședința de vară a principelui de corónă a Germaniei, și cu palatele marilorŭ bancherĭ și fabricanțĭ din Berlinŭ și câteva biserici mărețe, și unde véra se întâlnesce totŭ ce Berlinulŭ are mai elegantŭ și mai frumosŭ. Totuși pe mine nu mĕ interesau atâtŭ palatele și bisericile cele grandióse, căci de aceste mai vĕdusemŭ deja în Berlinŭ, Viena, Praga și aiurea, dér mĕ surprinse mai multŭ decâtŭ tóte aceste grădina scólei de grădinăritŭ — Höhere Gartenbaulehranstalt. — In adevĕrŭ am admiratŭ de multe orĭ munca și nepregetulŭ, cu care Românii brașovenĭ au sciutŭ sĕ transforme cóstele și rîpele cele mai prăpăstióse, ce se ridică de ambele părțĭ ale suburbiului Scheiu, sĕ-le transforme în nisce grădinĭ roditóre și fórte bănóse, adevĕrate grădinĭ suspendate ca ale Semiramidei, dér am rĕmasŭ încremenitŭ când am vĕdutŭ grădina disei scóle din Potsdam, unde nisipulŭ acesta sburătorŭ și mĕruntŭ, pe care din lipsă de umedélă și hrană nu póte prinde rădĕcină nicĭ o plantă, munca și sciința l'a transformatŭ într'o adevĕrată grădină de raiu, atâtŭ pentru pomĭ câtŭ și florĭ. Și anume în nisipulŭ acela sterilŭ și uscatŭ au fostŭ făcute găurĭ destulŭ de considerabile, în carĭ a fostŭ căratŭ pămêntŭ lutosŭ cu o însemnată cantitate de materii organice — humă — și în acela apoi a fostŭ plantatŭ séu sădítŭ pomulŭ séu flórea, rĕmânêndŭ încolo neatinsŭ aspectulŭ séu fața nisipului de pustiŭ. Intru câtva și nisipulŭ acela e de unŭ folosŭ, căci din causa uscațiunei și secetei lui nepotêndŭ cresce pe elŭ nicĭ o plantă, pe sub pomĭ și pe sub cărărĭ e totdéuna curățitŭ, plivitŭ și săpatŭ, lucrurĭ, carĭ pentru grădinĭ suntŭ indispensabile și adesea impreunate cu marĭ sacrificii și cheltuelĭ.

In genere, ce a pututŭ sĕ producă arta, sciința și capitalulŭ în ale grădinăritului, și ceea ce a pututŭ sĕ producă zelulŭ și nepregetulŭ Germanilorŭ, acelea tóte se potŭ vedea și admira în scóla de grădinăritŭ dela Potsdam, care nu în cea din urmă linie a contribuitŭ la sporirea capitalului materialŭ și intelectualŭ alŭ Germaniei. Nu numai fundatorii și proprietarii a celorŭ mai marĭ firme și a celorŭ mai renumite culturĭ din Germania, ci și mai toțĭ grădinarii de lucsŭ și de artă din Rusia, Ungaria etc. au fostŭ elevii acestei scóle, și de resultatele ei beneficiază lumea întrégă. Ar fi odată timpulŭ ca și bărbații nostri, carĭ suntŭ pușĭ în fruntea învĕțămêntului nostru naționalŭ din Transilvania și Ungaria, acum, când »părintesculŭ« guvernŭ unguresců ne-a esclusŭ de pe tóte terenurile activității publice, sĕ se mai gândéscă și la atarĭ ramurĭ de ocupațiune, și bursele sĕ nu le dea totŭ numai la filologĭ și inginerĭ, ca apoi sĕ trécă cu toții în România, ci și la tinerĭ carĭ vorŭ sĕ se aplice la ocupațiunĭ, cu carĭ se potŭ hrăni și în patriă. (Va urma.)

## Sciri militare.

*România.* După cum comunică „Independance belge" și unele diare din Bucurescĭ, la manevrele de tómnă din Septemvre vorŭ lua parte 60,000 de ómenĭ, și anume 30,000 vorŭ manevra în România mică, ér alte 30,000 vorŭ manevra pe la Focșanĭ. — Pirotechnia armatei din Bucurescĭ s'a mărită prin nouĕ adaosurĭ la clădire, așa că în privința mărimei și intocmirei în curêndŭ póte concura cu tóte pirotechniile militare streine, dice R. Lloyd". In curêndŭ va sosi încă o mașină pentru fabricarea cartușelorŭ, ce a comandat-o ministrulŭ de rĕsboiu în Anglia.

**Raportŭ polițienescŭ.** Sâmbătă trecută înainte de amédĭ se duse femeia Todor Virag din Valcele în cârciuma lui Piretkovsky din Brașovu vechiu, ca sĕ întrebe, cum dicea ea, de locuința fratelui ei ce servesce ca înfanteristŭ. Aflându-se singură în cârciumă, folosi ocasiunea de a fura unŭ florinŭ ce-lŭ lăsase cârciumarulŭ pe mésă. Fŭ însĕ vĕdută din curte, surprinsă comițêndŭ furtulŭ și apoi predată judecătoriei cercuale.

Totŭ Sâmbătă, înainte de a se deschide menageria Batti dela pórta Stradei Vămii, fŭ visitată de poliția și s'au luatŭ mĕsurile de siguranță necesare pentru producțiunile ce au sĕ se facă în colivii.

Unŭ micŭ șorecarŭ cu marca No. 407 s'a retăcitŭ la tinichigiulŭ de aicĭ Wilhelm Weber, de unde proprietarulŭ ilŭ póte orĭ și când lua. — S'a pierdutŭ erĭ séră în restaurațiunea Mehsner de cătră unŭ comerciantŭ de aicĭ o pungulița mică în care s'afla o mică sumă de banĭ și mai multe cheițe. Onestulŭ aflătorŭ e rugatŭ sĕ depună acéstă pungulița la direcțiunea poliției.

## Insciințare.

Subscrisulŭ comitetŭ, constituitŭ pentru arangiarea festivitățilorŭ cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, ce se va ține la 16/28 Augustŭ a. c., a statoritŭ următorulŭ

**Programŭ.**

1) *Sâmbătă séra* în 15/27 Augustŭ: **Séra de cunoscință**‹ cu musică în grădina »Hermann‹ (strada Morrij, la casŭ de plóiă în »Pavilonulŭ« de acolo;

2) *Dumineca séra* în 16/28 Augustŭ **„Concertulŭ reuniunei române de cântărĭ din Sibiiu"** în Pavilonulŭ din grădina »Herman«;

3) *Lunĭ*, în 17/29 Augustŭ la 2 óre d. a.: **‚Banchetŭ‘** totŭ în Pavilonulŭ din grădina „Herman«.

4) *Lunĭ* séra **Balŭ** în sala dela hotelulŭ ‚Impĕratulŭ Romanilorŭ«;

5) *Marțĭ* în 18/30 Augustŭ, eventualŭ **„Escursiunĭ‹**, în diferite locurĭ din împregiurulŭ Sibiiului.

Pe când ne luămŭ voie a notifica acésta, onoratulŭ publicŭ totodată este rugatŭ:

a) ca pentru *cuartire* sĕ se insinue celŭ multŭ până la **10 (22) Augustŭ** la d-lŭ advocatŭ **Ioanŭ Popa** în Sibiiu, și acésta cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, căci ținêndu-se aicĭ chiar pe acelŭ timpŭ o esposițiune artistică, arangiată de concetățenii sașĭ, insinuărilorŭ ulterióre cu greu se va puté satisface;

b) insinuările pentru *banchetŭ*, la care cu deosebire se invită și damele, suntŭ a se face la d-lŭ advocatŭ **Dr. Octavianŭ Rusu** în Sibiiu, până la **16 (28) Augustŭ** adecă: **Dumineca la 12 óre a. m.** Insinuările ulterióre nu se primescŭ, ér la banchetŭ vorŭ puté participa numai persónele provĕdute cu biletŭ;

c) insinuările pentru ‚Escursiunĭ‹ suntŭ a se face la d-lŭ **Valeriu Bologa**, secretarŭ alŭ institutului de creditŭ și economii »Albina« în Sibiiu, esclusivŭ până la **17/29 Augustŭ** adecă până **Lunĭ la 12 óre a. m.**

Sibiiu, 17/29 Iulie, 1887.

**Dr. Moga,** *președ.* **Dr. S. Roșca,** *secret.*

## Mulțămită publică.

In 2 Iulie st. n. s'a ținutŭ esamenulŭ de véră cu elevii și elevele dela scóla nóstră gr. cat. din Reghinŭ. Cu acéstă ocasiune pe lângă părinții elevilorŭ ne onorară cu presența lorŭ și o mulțime de persóne onorabile din mica nóstră inteligență din locŭ și jurŭ, care precum în toțĭ anii de când subscrisulŭ funcționezŭ ca învĕțătorŭ aci, așa și acum a binevoitŭ a dona și banĭ spre a se distribui ca premii elevilorŭ, carĭ se vorŭ fi distinsŭ prin diligință și moralitate; și anume: on. d-nă Carolina de Orbonașŭ n. Marinoviciu a donatŭ 3 fl., on. d-nŭ advocatŭ Patriciu P. Barbu 4 fl., on. d-nŭ Dr. Ales. Ceușanŭ a datŭ din restulŭ banilorŭ de ajutorare pentru studenții săracĭ venițĭ dela petrecerea de véră a tinerimei din anulŭ trecutŭ 5 fl., ér on. d-nŭ Petru Ciobotariu preotŭ alŭ Reghinului maghiarŭ a donatŭ 1 fl.

Acești marinimoșĭ donatorĭ, carĭ prin acésta au doi vedítŭ că se interesézá de scólă, care e basa culturei nóstre naționale, priméscă și pe acéstă cale în numele iubițilorŭ mei elevĭ, împărtășițĭ din aceste oferte atâtŭ în cărțĭ, câtŭ și în banĭ și în iconițe, mulțămita și recunoscința mea sinceră pentru ofertele aduse întru încuragiarea tinerimei și înaintarea învĕțămêntului.

Dea bunulŭ Dumnedeu ca sĕ-șĭ afle mulțĭ imitatorĭ în viitorŭ ca cu ofertele lorŭ și de altă dată sĕ facă bucuriă și sĕ încuragieze micile odrasle premiate.

Reghinŭ, în 11 Iulie st. n. 1887.

*Georgiu Maiorŭ,* inv. primarŭ.

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

ROMA, 1 Augustŭ. — Crispi s'a însărcinatŭ cu interimulŭ ministeriului de esterne.

PARISŬ, 1 Augustŭ. — Duelulŭ între Boulanger și Ferry se face adĭ. — Meetingulŭ poporalŭ de erĭ, la care au participat 6000 persóne, a degeneratŭ într'o strașnică bătaiă. Sondey, unŭ agitatorŭ alŭ Ligei, voindŭ sĕ vorbéscă, fŭ îmbrâncitŭ afară de organisatorii meetingului. Se náscu unŭ tumultŭ cumplitŭ. Oratorii revoluționarĭ năvăliră din mulțime și ocupară biuroulŭ. Incepŭ o luptă generală. Lockroy, care conducea presidiulŭ, încercă înzadarŭ sĕ restabiléscă liniștea. Pe cei presențĭ îi cuprinse panica. Toțĭ fugiră, lăsândŭ sala în mânile revoluționarilorŭ.

CONSTANTINOPOLŬ, 2 Augustŭ. — Se vorbesce, că Pórta a telegrafiatŭ prințului de Coburg, sĕ nu mérgă în Bulgaria înainte de a se fi stabilitŭ o înțelegere între puterĭ. — In Bulgaria, mai alesŭ în Rumelia orientală se dice că e mare ferbere.

BERLINŬ, 2 Augustŭ. — „Monitorulŭ oficialŭ" publică decretulŭ prin care se conferă prințului de corónă Rudolf marea cruce a „Ordinului casei Hohenzollern". — „Post" anunță din Varșovia, că s'a datŭ ordinŭ, ca în timpŭ de dece dile sĕ se esecute ukasulŭ dela 26 Martie privitorŭ la înlăturarea din posturile lorŭ a străinilorŭ carĭ suntŭ directorĭ orĭ conducĕtorĭ de afacerĭ ai stabilimentelorŭ industriale.

PETERSBURGU, 2 Augustŭ. — Katkoff a murítŭ erĭ după amédĭ.

ROMA, 2 Augustŭ. — Consiliulŭ comunalŭ a votatŭ 100,000 francĭ pentru monumentulŭ lui Depretis în Roma.

Depretis, ministrulŭ președinte alŭ Italiei, a murítŭ în 29 Iulie n. D-lŭ Depretis este náscutŭ la Stradella în 1811. Elŭ făcŭ dreptulŭ la Turinŭ și se stabili ca advocatŭ în orașulŭ sĕu natalŭ. Luă parte activă la tóte sforțĕrile patrioțilorŭ italienĭ pentru a ajunge la unire; colaboră la mai multe diare și în 1849 fŭ numitŭ guvernatorŭ civilŭ la Brescia. In anulŭ următorŭ fŭ alesŭ ca deputatŭ în camera piemonteză, din partea oposițiunei. In 1861, Cavour ilŭ numi predicatorŭ în Sicilia. In 1862 făcŭ parte din cabinetulŭ Rattazzi, ca ministru alŭ lucrărilorŭ publice. Fŭ ministru alŭ marinei ș'apoi de finance, 1868, în cabinetul Ricaroli. După mórtea lui Rattazzi deveni capulŭ partidei oposiționiste. Cabinetulŭ Minghetti fŭ silitŭ ca sĕ se retragă la 1876, în urma unui votŭ de blamŭ datŭ de cameră; d. Depretis fŭ însărcinatŭ ca sĕ compunĕ cabinetulŭ. Pe lângă președinția consiliului, dênsulŭ luă portofoliulŭ financelorŭ și se ocupă cu reforma impositelorŭ asupra măcinatului și înființarea porturilorŭ france. Disolvândŭ camera în luna lui Octomvre, ișĭ formă cu noile alegerĭ o majoritate parlamentară care ilŭ susținŭ și-i permise a realisa refomele ce proiectase. Acéstă maioritate însĕ nu-lŭ susținu multŭ timpŭ și trebuí sĕ cedeze loculŭ d-lui. Cairoli care nu ședŭ la putere decâtŭ numai câteva lunĭ. Rechematŭ la putere d. Depretis, 1879, trebuí sĕ-șĭ cedeze în curândŭ loculŭ érășĭ d-lui Cairoli. In cele din urmă fiindŭ chematŭ din nou la ministerŭ, elŭ stete ca președinte alŭ consiliului până la ultima di a vieței sale.

## DIVERSE.

**Unŭ inseratŭ chinezŭ.** — „Nord-China-Herald" conține următorulŭ inseratŭ alŭ unuĭa dintre cei dintêiu comercianțĭ de ceaiu la adresa soției sale, care a fugitŭ cu unŭ servitorŭ: „Muere, trăsnetulŭ sĕ te omóre! Omenii întrébă în prăvăliă de tine și eu trebue sĕ'ĭ istorisescŭ fiecăruia, că ești o întinătóre a căsniciei. Nóptea plângŭ în patulŭ meu, viéța mea numai puține dile mai póte dura. Ai părăsitŭ pe stăpânŭ, pentru ca sĕ urmezĭ slugii! Dare-ar rușinea sĕ te calce'n picióre sluga, precum tu ai călcatŭ în picióre onórea. Decă nu te reîntorcĭ, 'mĭ voiu rĕsbuna pe copii ce mi i-ai dăruitŭ". Urméză subscrierea intristatului bărbatŭ.

**Necrologŭ.** — Jalniculŭ soțŭ *Ioanŭ I. Maximilianŭ*, capelanŭ și învĕțătorŭ, în numele sĕu precum și în numele fiului sĕu, a socrilorŭ, părinților, cumnatelorŭ, cumnațilorŭ sĕi, fraților și surorilorŭ sale aduce la cunoscință trista scire despre încetarea din viĕță a iubitei sale consórte *Valeria Maximilianŭ* náscută Soiu, carea și-a espiratŭ blândulŭ sĕu sufletŭ Sâmbătă în 18 (30) Iulie a. c. la 1 óră p. m. în etate de 17 anĭ. Rĕmășițele pămêntescĭ ale scumpei rĕpósate s'au ridicatŭ din locuința sa, ce se află în edificiulŭ scólei, și s'au aședatŭ la loculŭ de odichnă eternă în cimiteriulŭ bisericei Sf-lorŭ Impĕrațĭ Constantinŭ și Elena din Stupinĭ, în 20 Iulie (1 Aug.) la 3 óre p. m.

Stupinĭ, în 18 (30) Iulie 1887.

Fiă-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

---

încă cu mintea limpede, vrŭ sĕ înóde firulŭ ruptŭ alŭ convorbirii, dicêndŭ sergentului:

— Și unde rĕmăseserămŭ, Bartolomeo?

— Iți spuneam că décă umblamŭ după Fiametta, umblamŭ nu numai fiindŭ că'mĭ plăcea, dér și fiind că mi-o făgăduise muma ei.

— Și eu aveam învoirea tatălui ei, a pescarului Salvatorŭ! rĕspunse Ricardo.

Vorba acésta *Salvatorŭ*, aruncată așa deodată în convorbire, tulbură chefulŭ sergentului. Invineți și se uită chiorișŭ la gondolierŭ.

— Ce vréi sĕ dicĭ de Salvatorŭ? întrebă elŭ.

— Nimicŭ alta decâtŭ că este de plânsŭ! dise gondolierulŭ, fericitŭ că avea de ce sĕ se mai înduioșeze

— Pentru ce e de plânsŭ?

— Fiindŭ că a murítŭ înjunghiatŭ.

— Ce vorbescĭ?! Elŭ, înjunghiatŭ? Era beatŭ ca totdéuna și s'a înecatŭ când a vrutŭ sĕ se suie în luntre! dise Bartolomeo.

— Nu șĭ a înfiptŭ elŭ de bună voiă și de plăcere unŭ cuțitŭ în spate! observă Ricardo.

— Bine! sĕ ne înțelegemŭ, că ne vedemŭ de stăpânĭ! dise sergentulŭ sculându-se ca sĕ curme vorba.

— Stăpânii! dĕu! îi și uitasemŭ. Dér nu mai bemŭ o sticlă?

— Nu, destulŭ! dise Bartolomeo rĕstitŭ.

Vorbele secĭ ale sergentului siliră pe gondolierŭ sĕ se scóle, dér cam împleticitŭ. Se uită cu dorŭ la sticlele góle și dise lingĕnu-șĭ buzele:

— Bunŭ vinŭ este Montefiasconulŭ!

Pe urmă amêndoi, de brațŭ, eșiră dela »Luna« și apucară spre Rialto tânguindu se că fuseseră certațĭ așa de multă vreme. (Va urma).

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 1 Augustŭ st. n. 1887.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 100 95 |
| Rentă de hârtiă 5% | 87.45 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 97.70 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | — — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 115 75 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.50 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 104 25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.25 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 50 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104 50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 100.50 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 123.90 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 123.50 |
| Renta de hârtiă austriacă | 81.55 |
| Renta de arg. austr. | 82.70 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 70 |
| Losurile din 1860 | 136.— |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 882 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 287.75 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 282.— |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.91 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.93 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 61.42 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 125.10 |

### Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 18 Iulie st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%) | 92— | $92^1/_2$ |
| Renta rom. amort. (5%) | $94^1/_2$ | 95— |
| » convert. (6%) | 88— | $88^1/_2$ |
| Impr. oraş. Buc. (20 fr.) | 34— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | 104— | 105— |
| » „ „ (5%) | 89— | $89^1/_4$ |
| » » urban (7%) | $102^1/_2$ | 103— |
| » » » (6%) | $94^1/_2$ | 95— |
| » » » (5%) | $87^3/_4$ | $87^1/_2$ |
| Banca naţională a Româniel 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Naţională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 15.— | 15.50 |
| Bancnote austriace contra aurŭ | 2.02 | 2.03 |

### Cursulu pieţei Braşovŭ

din 2 Augustŭ st. n. 1887.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote româneseĭ | Cump. | 8.53 | Vênd. | 8.56 |
| Argint românesc | » | 8.42 | » | 8.57 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.90 | » | 9.95 |
| Lire turcescĭ | » | 11.24 | » | 11.30 |
| Imperialĭ | » | 10.24 | » | 10.29 |
| Galbenĭ | » | 5 84 | » | 5.88 |
| Scrisurile fonc. »Albina» 6% | » | 101.— | » | 102.— |
| „ » „ 5% | „ | 98.— | » | 99.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 108.— | » | $109.^1/_2$ |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |

# Concursŭ.

Pentru ocuparea a douĕ posturĭ de învĕţătorŭ la scóla confes. gr. cat. română din Nepos, Vicariatulŭ Rodnei, prin acésta se escrie concursŭ sub următórele condiţiunĭ:

1. La postulŭ primŭ de învĕţătorŭ se va solvi unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a. în rate lunare anticipative din fondulŭ scolasticŭ confesionalŭ precum şi 3° lemne de focŭ.

2. Postulŭ secundŭ e împreunatŭ cu unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a. asemanea solvibilŭ în rate lunare anticipative totŭ din fondulŭ scolasticŭ confesionalŭ.

Doritorii de a ocupa vreunulŭ din aceste posturĭ vorŭ avé a produce carte de botezŭ, apoi a dovedi că au absolvatŭ preparandia, au testimoniu de cualificaţiune şi din limba maghiară, de moralitate şi serviţiu. Se vorŭ preferi acei concurenţĭ carĭ vorŭ documenta că au cunoscinţa economiei casnice şi cantŭ.

Suplicele provĕdute cu susŭ numitele documente au sĕ între la senatulŭ scolasticŭ confes. localŭ pănă în 20 Augustŭ a. c. st. n. la 6 óre séra.

Cele întârdiate nu se vorŭ considera.

Din şedinţa senatului scolasticŭ confes. gr. cat.

Nepos, în 18 Iuliu 1887.

Preşedintele: **Iacobŭ Majoreanŭ,** preotŭ cooperat.

Notarŭ ad. hoc: **Filipŭ Loginŭ.**

3—3

Nr. 52—1887.

# Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ la scóla cofesională gr. cat. din comuna Runcu, în vicariatulŭ Năsĕudului, prin acésta se escrie concursŭ.

Emolumentele suntŭ: salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a., cuartirŭ liberŭ şi 4 orgii de lemne de focŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au sĕ-şĭ aştérnă concursele bine documentate cu testimoniele de cualificaţiune din limba română şi maghiară adresate subscrisului senatŭ, pănă în **28 Augustŭ** 1887 st. n. în care di după amédĭ se va ţiné şi alegerea.

Din şedinţa senatului scol. confes. gr. cat.

Runcu, în 24 Iuliu 1887.

Preşedintele: **Teodorŭ Dumitru,** preotŭ loc. gr. cat.

**Stefanŭ Puica,** notarŭ ad hoc.

1—3

## *Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!*

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS."*

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | 4.30 | — | 7.30 |
| Predealŭ | — | — | — | 1.14 |
| | — | 9.12 | — | — |
| Timişŭ | — | 9.35 | — | 1.45 |
| Braşovŭ | — | 10.12 | — | — |
| | 7.20 | — | 4.01 | 2.32 |
| Feldióra | 7.57 | — | 4.47 | — |
| Apatia | 8.24 | — | 5.28 | — |
| Augustinŭ | 8.47 | — | 5.59 | — |
| Homorodŭ | 9.29 | — | 6.49 | — |
| Haşfaleu | 9 37 | — | 8.35 | — |
| Sighişóra | 10 53 | — | 9.02 | — |
| | 11.00 | — | 9.12 | — |
| Elisabetopole | 11 34 | — | 9 56 | — |
| Mediaşŭ | 12.03 | — | 10.37 | — |
| Copsa micĕ | 12.26 | — | 10.59 | — |
| Micăsasa | 12.42 | — | 11.16 11.37 | — |
| Blaşiu | 1.11 | — | 12.16 | — |
| Crăciunelŭ | 1.23 | — | 12,33 | — |
| Teiuşŭ | 2.06 | — | 1.51 | — |
| Aiudŭ | 2.27 | — | 2.18 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 2.49 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 2.56 | — | 2.56 | — |
| Cucerdea | 3.12 | — | 3 64 | — |
| Ghirisŭ | 3.46 | — | 4.51 | — |
| Apahida | 5.01 | — | 5.28 | Trenŭ de persóne |
| Clujiu | 5.21 | — | 5.56 | |
| | — | 6.01 | — | 6 37 |
| Nedeşdu | — | 6.19 | — | 6.58 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 7.14 |
| Aghirişŭ | — | — | — | 7.29 |
| Stana | — | — | — | 7.56 |
| Huiedinŭ | — | 7.12 | — | 8.18 |
| Ciucia | — | 7.41 | — | 8 58 |
| Bucia | — | — | — | 9.15 |
| Bratca | — | — | — | 9 34 |
| Vadŭ | — | 8.20 | — | 9 53 |
| Mezŏ-Telegd | — | 8.46 | — | 10 28 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 10 47 |
| Veneţia-Orădii | — | — | Trenŭ de persóne | 10.57 |
| Oradia-mare | — | 9.11 | | 11.07 |
| | — | 9.16 | 10.50 | 11.19 |
| P. Ladány | — | 10.37 | 1.33 | 1.16 |
| Szolnok | — | 12.20 | 4.24 | 3.29 |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | 6.33 |
| Viena | — | — | 2.15 | — |
| | — | 8.00 | — | — |

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ de pers. | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 7.40 | 6 18 | — |
| Szolnok | 11.05 | 4.05 | 10.42 | 9.38 | — |
| P. Ladány | 2 02 | 5.47 | 2.02 | 12.02 | — |
| Oradea mare | 4.12 | 7.11 | 4.78 | 2.01 | — |
| Venţia-Orădii | — | — | — | 2 08 | . |
| Fudi-Oşorheiu | — | — | — | 2 19 | — |
| Teleagŭ | — | 7.33 | — | 2.41 | — |
| Vadŭ | — | 8.04 | — | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | — | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | — | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | — | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | — | 5.15 | — |
| Stana | — | — | — | 5.33 | — |
| Aghiriş | — | — | — | 5.53 | — |
| Glârbĕu | — | — | — | 6.05 | — |
| Nedişu | — | — | — | 6.20 | — |
| Clujiu | — | 10.31 | — | 6.38 | — |
| | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriş | 12.33 | — | — | — | 9.16 |
| Cucerdea | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| | 1.11 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.18 | — | — | — | 10.09 |
| Vinţulŭ de susŭ | 1.05 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1.46 | — | — | — | 10.48 |
| Teiuşŭ | 2.25 | — | — | — | 11.55 |
| Crăciunelŭ | 2.50 | — | — | — | 12.34 |
| Blaşŭ | 3.03 | — | — | — | 12.52 |
| Micăsasa | 3.35 | — | — | — | 1.34 |
| Copşa mic. | 4.01 | — | — | — | 2.13 |
| Mediaşŭ | 4.20 | — | — | — | 2.46 |
| Elisabetopole | 4.55 | — | — | — | 3.31 |
| Sigişóra | 5.42 | — | — | — | 4.32 |
| Haşfaleu | 6.01 | — | — | — | 5.02 |
| Homorod | 7.27 | — | — | — | 6.53 |
| Augustinŭ | 8.08 | — | — | — | 7.43 |
| Apatia | 8.36 | — | — | — | 8.23 |
| Feldióra | 9·06 | — | — | — | 9.02 |
| Braşovŭ | 9.46 | 5.37 | — | — | 9.52 |
| | — | — | 1.55 | — | — |
| Timişŭ | — | 6.20 | 2.53 | — | — |
| Predealŭ | — | 6.47 | — | — | — |
| | — | 11.30 | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | — | 3.00 |
| Alba-Iulia | 11.59 | — | 3.59 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Şibotŭ | 1.01 | — | 4.51 |
| Orăştia | 1.32 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.32 | — | 6.15 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborşin | 5.30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 6.27 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.47 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 7.28 | — | 10.27 |
| Paulişŭ | 7.43 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.59 | — | 10.58 |
| Glogovaţŭ | 8.28 | — | 11.25 |
| Aradŭ | 8.42 | 9.17 | 12.31 |
| Szolnok | — | 2 32 | 4.50 |
| | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok | 11.20 | 12.41 | — |
| | 11.35 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4.30 | 6.— | — |
| Glogovaţŭ | 4.43 | 6.13 | — |
| Gyorok | 5.07 | 6.38 | — |
| Paulişŭ | 5.19 | 6.51 | — |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | — |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborşin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8.01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8.34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8.55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9.51 | 10.42 | — |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11.07 | — |
| Orăştiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Şibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| Teiuşŭ | 1.29 | 1.41 | — |

### Aradŭ-Timişóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenu mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timişóra | 9.02 | — | 9.08 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | — | — | 2.42 |
| Streiu | — | — | 3.25 |
| Haţegŭ | — | — | 4.16 |
| Pui | — | — | 5.11 |
| Crivadia | — | — | 5.58 |
| Baniţa | — | — | 6.40 |
| Petroşenĭ | — | — | 7.12 |

### Timişóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

### Petroşenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | — | — | 6.10 |
| Baniţa | — | — | 6.58 |
| Crivadia | — | — | 7.37 |
| Pui | — | — | 8.20 |
| Haţegŭ | — | — | 9.01 |
| Streiu | — | — | 9.52 |
| Simeria | — | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ